DOMSTOLENS BESLUT (sjunde avdelningen)

den 19 maj 2009 *

I mål C-166/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Amtsgericht Büdingen (Tyskland) genom beslut av den 10 april 2008, som inkom till domstolen den 18 april 2008, i brottmålet mot

Guido Weber

meddelar

DOMSTOLEN (sjunde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Ó Caoimh samt domarna A. Arabadjiev och U. Lõhmus (referent),

* Rättegångsspråk: tyska.

generaladvokat: J. Mazák,
justitiesekreterare: R. Grass,

som avser att avgöra målet genom motiverat beslut i enlighet med artikel 104.3 första stycket i domstolens rättegångsregler,

och efter att ha hört generaladvokaten,

följande

Beslut

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 7.1 andra stycket i rådets direktiv 89/397/EEG av den 14 juni 1989 om offentlig kontroll av livsmedel (EGT L 186, s. 23; svensk specialutgåva, område 13, volym 19, s. 47).

2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Guido Weber, företagsledare för Routhier Weber GmbH (nedan kallat Routhier Weber), som har åtalats för att ha salufört ett livsmedel under vilseledande beteckning.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

Kontrollen av livsmedel

3 Till och med den 31 december 2005 reglerades den offentliga kontrollen av livsmedel i direktiv 89/397.

4 I trettonde skälet i detta direktiv föreskrivs följande:

”Företag bör visserligen å ena sidan inte ha rätt att motsätta sig kontroll medan å andra sidan deras legitima rättigheter måste upprätthållas, i synnerhet rätten till tillverkningshemligheter och rätten att överklaga.”

5 I artikel 4 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”1. Kontroller skall genomföras

a) regelbundet,

b) vid misstanke om att gällande regler inte följs.

2. Kontrollerna skall genomföras med åtgärder som står i proportion till syftet med dessa.

3. Kontrollerna skall omfatta alla stadier av produktion, tillverkning, import till gemenskapen, bearbetning, förvaring, transport, distribution och handel.

…”

6 I artikel 5 i direktiv 89/397 föreskrivs följande:

”Kontroll skall omfatta en eller flera av följande verksamheter i enlighet med de villkor som föreskrivs i artiklarna 6–9 och mot bakgrund av den undersökning som skall utföras:

1) Inspektion.

2) Provtagning och analys.

…”

7 I artikel 6 i detta direktiv föreskrivs följande:

”1. Inspektionerna skall omfatta

…

d) färdigvaror,

…

h) märkning och presentation av livsmedel,

…”

8 I artikel 7 i nämnda direktiv föreskrivs följande:

”1. Prover på de produkter som räknas upp i artikel 6.1 b–f får tas för analys.

Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att de som blir föremål för inspektion har möjlighet att begära utlåtande från annat laboratorium.

2. Analyserna skall utföras av godkända laboratorier.

Medlemsstaterna får också bemyndiga andra laboratorier att göra dessa analyser.”

9 I artikel 10 i samma direktiv föreskrivs följande:

”Inspektörer som upptäcker eller misstänker någon oegentlighet skall vidta de åtgärder som behövs.”

10 I artikel 12 i direktiv 89/397 föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att de fysiska och juridiska personer som berörs av en kontroll har rätt att överklaga åtgärder som vidtagits av ansvarig myndighet i samband med kontrollen.

…”

Ursprungsbeteckningen ”feta”

11 I gemenskapsrätten skyddas namnet feta såsom en ursprungsbeteckning. Genom kommissionens förordning (EG) nr 1829/2002 av den 14 oktober 2002 om ändring av bilagan till kommissionens förordning (EG) nr 1107/96 när det gäller beteckningen ”Feta” (EGT L 277, s. 10), har namnet införts i det register som avses i artikel 6.3 i rådets förordning (EEG) nr 2081/92 av den 14 juli 1992 om skydd för geografiska och

ursprungsbeteckningar för jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 208, s. 1; svensk specialutgåva, område 3, volym 43, s. 153).

12 I artikel 4 i förordning nr 2081/92 föreskrivs följande:

”1. För att en jordbruksprodukt eller ett livsmedel skall kunna få en skyddad ursprungsbeteckning (PDO) eller geografisk skyddad beteckning (PGI) måste produkten eller livsmedlet överensstämma med en produktspecifikation.

2. Produktspecifikationen skall omfatta bl. a. följande uppgifter:

…

b) En beskrivning av jordbruksprodukten eller livsmedlet, med uppgift i förekommande fall om råvarorna och de viktigaste fysiska, kemiska, mikrobiologiska och/eller organoleptiska egenskaperna hos produkten eller livsmedlet.

…”

Den nationella lagstiftningen

13 I 11 §, med rubriken ”Bestämmelser om skydd mot vilseledande”, i lagen om livsmedel, basvaror och foder (Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch), i den version som är tillämplig i målet vid den nationella domstolen (nedan kallad LFGB), föreskrivs följande:

”1) Det är förbjudet att yrkesmässigt saluföra livsmedel under vilseledande beteckning eller med hjälp av vilseledande uppgifter, att presentera livsmedel på ett sätt som kan vara vilseledande, att allmänt eller i enskilda fall marknadsföra livsmedel på ett vilseledande sätt eller med hjälp av vilseledande uppgifter. Det anses särskilt vilseledande

1. att använda beteckningar, uppgifter, förpackningar, beskrivningar eller annan information som kan vilseleda konsumenterna vad avser livsmedlets egenskaper, särskilt vad avser dess slag, grundläggande egenskaper, sammansättning, kvantitet, hållbarhet, ursprung eller härkomst, framställnings- eller produktionsmetod,

…”

14 I 43 § LFGB, med rubriken ”Provtagning”, föreskrivs följande:

”1) Personer som har i uppdrag att utföra kontroller och, vid nödfall, polistjänstemän, är behöriga att mot mottagningsbevis begära eller ta de prover som de anser sig behöva för att genomföra en undersökning. Såvida inte annat föreskrivs i lagbestämmelser som har antagits med stöd av denna lag kvarlämnas en del av provet eller – om provet inte kan delas i delar med samma grundläggande egenskaper eller om undersökningsändamålet skadas om så sker – en annan del av samma slag och, om möjligt, från samma produkt och samma tillverkare som den del som har tagits som prov. Ett prov behöver inte lämnas kvar om tillverkaren förklarar sig avstå från detta.

2. Bevarade prover ska låsas in eller förseglas av myndigheten. Datumet för provtagningen, och det datum efter vars utgång inlåsningen eller förseglingen ska anses ha upphört, ska antecknas på proverna.

3. Den person hos vilken provet har lämnats kvar och som inte är tillverkaren, är skyldig att lagra och förvara detta på vederbörligt sätt och att, på tillverkarens begäran samt bekostnad och risk, överlämna provet för undersökning till en av tillverkaren utsedd privat expert som har godkänts i enlighet med bestämmelserna i livsmedelslagstiftningen.

…”

15 I 59 § och 60 § LFGB finns bestämmelser om straffrättsliga påföljder och administrativa straffavgifter. I 59 § LFGB föreskrivs följande:

”1) Fängelse i högst ett år eller böter är påföljden för den som

…

7. i strid med 11 § punkt 1 första meningen saluför ett livsmedel under vilseledande beteckning eller med hjälp av vilseledande uppgifter, presenterar ett livsmedel på ett sätt som kan vara vilseledande eller marknadsför livsmedel på ett vilseledande sätt eller med hjälp av vilseledande uppgifter …

…”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

16 Den 2 november 2005 tog Amt für Veterinärwesen und Lebensmittelüberwachung (myndigheten för veterinära frågor och livsmedelskontroll) i Vechta (Tyskland) ett livsmedelsprov i en butik som var underkastad dess behörighet. På produktens förpackning fanns påskriften ”Fresca d’Oro, Feta – original griechischer Schafskäse –

aus Schaf- und Ziegenmilch in Salzlake gereift" (Fresca d'Oro, Feta – äkta grekisk fårost av får- och getmjölk som mognat i saltlake).

17 Den aktuella produkten hade importerats från Grekland till Tyskland av Routhier Weber. Produkten dök därefter upp i den berörda butiken efter att ha passerat två mellanhänder, ZHG Offenburg och Zentrale Gronau.

18 Enligt artikel 1 i det grekiska ministerbeslutet nr 313025 av den 11 januari 1994 om erkännande av den skyddade ursprungsbeteckningen (PDO) feta, har beteckningen "feta" erkänts som skyddad ursprungsbeteckning för vit ost inlagd i saltlake som av tradition framställs i Grekland, närmare bestämt i de områden som anges i artikel 1.2, av fårmjölk eller av en blandning av får- och getmjölk.

19 Lebensmittelinstitut Braunschweig (livsmedelslaboratoriet i Braunschweig), som lyder under Niedersächsisches Landesamt für Verbraucherschutz und Lebensmittelsicherheit (myndigheten för konsumentskydd och livsmedelssäkerhet i delstaten Niedersachsen), analyserade det aktuella provet och konstaterade att det innehöll 21 procent komjölk (med en felmarginal på plus eller minus 2 procent). Bestämningsgränsen var 3 procent. Livsmedelslaboratoriet i Braunschweig betecknade därför ovannämnda beteckning som vilseledande, i den mening som avses i 11 § punkt 1 moment 1 LFGB, och väckte talan.

20 Vid ovannämnda provtagning lämnades ett andra prov kvar i kylrummet i den butik i vilken provtagningen hade ägt rum. Varken tillverkaren av den aktuella produkten eller ZHG Offenburg informerades om provtagningen eller om att ett andra prov hade lämnats kvar.

21 Företaget Routhier Weber, vars namn inte förekom på den aktuella produktens märkning, informerades inte heller om provtagningen eller om att ett andra prov hade bevarats. Nämnda företag fick först kännedom om analysen av provet den 21 mars 2006, det vill säga nästan tre månader efter nämnda produkts sista förbrukningsdag. Det var således inte längre möjligt att erhålla utlåtande från annat laboratorium.

22 Den 22 december 2006 väckte Staatsanwaltschaft Gießen (åklagarmyndigheten i Gießen) åtal mot företagsledaren för Routhier Weber, Guido Weber. Åtalet gällde saluföring av ett livsmedel under vilseledande beteckning i strid med 11 § punkt 1 första meningen LFGB. Staatsanwaltschaft Gießen begärde därefter att ett brottmålsförfarande skulle inledas.

23 Inom ramen för detta förfarande frågar sig den nationella domstolen huruvida den åtalade, som saluförde den aktuella produkten, kan anses bli föremål för inspektion, i den mening som avses i artikel 7 i direktiv 89/397. Om så är fallet, har vederbörande rätt att begära att det andra provet analyseras för att få ett utlåtande från annat laboratorium.

24 Under dessa omständigheter beslutade Amtsgericht Büdingen att vilandeförklara målet och hänskjuta följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska artikel 7.1 andra stycket i direktiv 89/397 tolkas så, att uttrycket ’de som blir föremål för inspektion’ inte enbart omfattar den som tillverkar utan också den som saluför det aktuella livsmedlet, i den mån som den sistnämnda personen kan åläggas administrativa eller straffrättsliga påföljder med anledning av livsmedlets skick eller märkning?”

Prövning av tolkningsfrågan

25 I enlighet med artikel 104.3 första stycket i rättegångsreglerna kan domstolen, om svaret på en tolkningsfråga klart kan utläsas av rättspraxis, efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra saken genom motiverat beslut med hänvisning till denna rättspraxis.

26 Ovannämnda bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål.

27 Den nationella domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 7.1 andra stycket i direktiv 89/397 ska tolkas så, att ett företag som har importerat och därefter salufört en livsmedelsprodukt – och vars företagsledare, på grundval av en analys av prover som har tagits av nämnda produkt i en butik, kan bli föremål för administrativa eller straffrättsliga påföljder på grund av produktens skick eller märkning – kan anses ”bli … föremål för inspektion”, i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

28 Det ska noteras att det redan av rubriken till nämnda bestämmelse framgår att varje medlemsstat är skyldig att ge den som blir föremål för inspektion rätt att begära utlåtande från annat laboratorium (dom av den 10 april 2003 i mål C-276/01, Steffensen, REG 2003, s. I-3735, punkt 42).

29 I förevarande fall framgår det av punkterna 21 och 22 ovan att företaget Routhier Weber varken informerades om provtagningen eller om att ett andra prov hade bevarats samt

att åtal väcktes mot företagsledaren för detta företag till följd av nämnda kontrollåtgärder. Åtalet gäller utförande på marknaden av en livsmedelsprodukt, under vilseledande beteckning.

30 Domstolen har emellertid redan fastställt att ett utlåtande från ett annat laboratorium syftar till att skydda de berördas legitima rättigheter och särskilt deras rätt att överklaga kontrollåtgärderna (domen i det ovannämnda målet Steffensen, punkt 48).

31 I en sådan situation som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, i vilken ett rättsligt förfarande har inletts mot en person, i egenskap av företagsledare för ett företag som importerar en livsmedelsprodukt, på grundval av resultaten av analyser av prover som har tagits hos en detaljhandlare, ska nämnda företag följaktligen anses bli … föremål för inspektion, i den mening som avses i artikel 7.1 andra stycket i direktiv 89/397 (se, analogt, domen i det ovannämnda målet Steffensen, punkt 49).

32 Det är riktigt att det här, till skillnad från vad som var fallet i det ovannämnda målet Steffensen, rör sig om ett brottmål och inte om ett administrativt förfarande. Det rör sig inte heller om ett ”överklagande” till en domstol, utan om ett åtal som väcks direkt av en åklagare. Även om artikel 10 i direktiv 89/397 i första hand tycks avse åtgärder av administrativ natur följer det likväl av nämnda dom att medlemsstaterna också agerar inom ramen för detta direktiv när de ser till att livsmedelsbestämmelser iakttas genom att tillämpa sanktionsåtgärder, såsom kommissionen har gjort gällande. Rätten till försvar, som har fått sitt uttryck i artikel 7.1 andra stycket i nämnda direktiv, är emellertid av särskild betydelse i ett brottmål.

33 Den omständigheten att importörens namn i förevarande fall inte omnämns på produktens märkning bör för övrigt inte utgöra hinder för att denne ska kunna begära utlåtande från annat laboratorium. Det följer nämligen av lydelsen av artikel 4.3 i direktiv 89/397, och av den uppräkning som görs däri av de olika stadier som

kontrollen ska omfatta, att en talan som syftar till att administrativa och/eller straffrättsliga påföljder ska åläggas någon kan beröra ett stort antal personer. Denna personkrets kan omfatta betydligt fler personer än dem som omnämns i märkningen i enlighet med gemenskapens livsmedelsbestämmelser.

34 Med beaktande av vad som har anförts ovan ska den ställda frågan besvaras enligt följande. Artikel 7.1 andra stycket i direktiv 89/397 ska tolkas så, att ett företag som har importerat och därefter salufört en livsmedelsprodukt – och vars företagsledare, på grundval av en analys av prover som har tagits av nämnda produkt i en butik, kan bli föremål för administrativa eller straffrättsliga påföljder på grund av produktens skick eller märkning – kan anses ”bli … föremål för inspektion”, i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

Rättegångskostnader

35 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjunde avdelningen) följande:

Artikel 7.1 andra stycket i rådets direktiv 89/397/EEG av den 14 juni 1989 om offentlig kontroll av livsmedel ska tolkas så, att ett företag som har importerat och därefter salufört en livsmedelsprodukt – och vars företagsledare, på grundval av

en analys av prover som har tagits av nämnda produkt i en butik, kan bli föremål för administrativa eller straffrättsliga påföljder på grund av produktens skick eller märkning – kan anses ”bli … föremål för inspektion”, i den mening som avses i nämnda bestämmelse.

Underskrifter